

Reģistrācijas Nr. 40008001377;
Adrese: Kurbada iela 2B-5, Rīga, Latvija, LV-1009
E-pasts: late@latnet.lv; Tālrunis +371 26801503

Rīga, 30.06.2021.

Ļ. cien. izglītības ministrei
Anitai Muižniecei
Saeimas Izglītības, kultūras un
zinātnes komisijai
Valsts izglītības satura centram
Projektam Skola2030

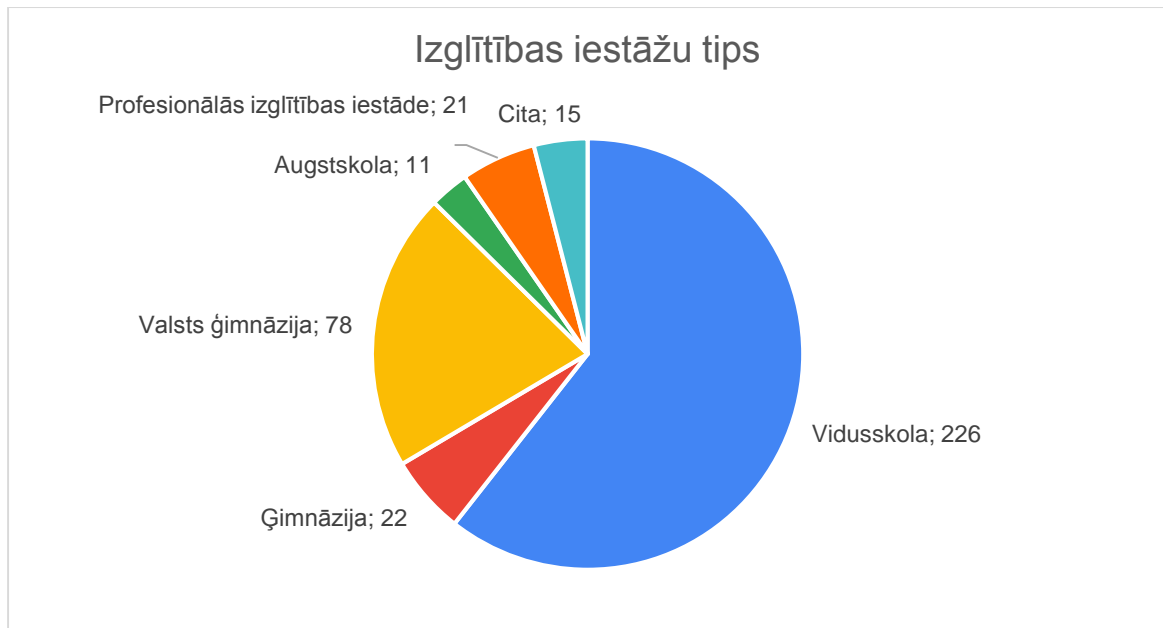
Ļ. cien. izglītības politikas veidotāji!

Latvijā ir ļoti daudz profesionālu, un kvalitatīvi strādāt gribošu un varošu pedagogu, kas ir par pārdomātām un pamatotām pārmaiņām izglītības sistēmā. Pašreiz daudzi angļu valodas skolotāji ir nobažījušies par to, kā realizēt šo darbu ar padziļinātā kursa programmas paraugu vispārējai vidējai izglītībai Svešvaloda II un kādam eksāmenam skolēnus gatavot.

Latvijas Angļu valodas skolotāju asociācijā (LAVSA) ir griezušies vairāki skolotāji, minot faktu, ka ir mēģinājuši komunicēt par šiem jautājumiem ar projekta “Skola2030” pārstāvjiem. Diemžēl komunikācija nav izdevusies un nevis ved uz risinājumu meklēšanu, bet parasti beidzas ar nepamatotiem argumentiem, skolu un skolotāju profesionalitātes apšaubīšanu.

Latvijas angļu valodas skolotāji ir sagatavojuši ieteikumu vēstuli un lūdz organizēt kopīgu projekta “Skola2030, VISC, IZM un Saeimas Izglītības komisijas pārstāvju tikšanos ar Latvijas Angļu valodas skolotāju asociācijas pārstāvjiem un metodisko apvienību vadītājiem. Ļoti ceram uz profesionālām diskusijām, kas veicinātu sadarbību un konstruktīvu situācijas risināšanu.

LAVSA ir veikusi aptauju no 25.06.- 29.06. (trīs darba dienas) un, lai gan lielākā daļa pedagogu pašreiz atrodas atvaļinājumā, sagatavoto vēstuli atbalsta 373 angļu valodas pedagogi un augstskolu docētāji no visas Latvijas. Pirmais attēls parāda, cik aptaujā piedalījušos pedagogu strādā attiecīgā tipa izglītības iestādē (skat. 1. attēlu).

1. attēls. Pedagogu skaits, kas pārstāv attiecīgā tipa izglītības iestādi.

Aptaujā ir piedalījušies pedagogi no 61 Latvijas pilsētas un no visiem reģioniem (skat. 2. attēlu). Kategorijā “cita” ir pa vienam pedagogam no 25 Latvijas pilsētām.

2. attēls. Pedagogu skaits, kas pārstāv attiecīgo Latvijas pilsētu.

Kā vēsta IZM un Skola2030 APTAUJA par vispārīzglītojošo skolu plānoto izglītības programmas piedāvājumu vidējās izglītības pakāpē 2020./2021. mācību gadam: “Visbiežāk minētais padziļinātais kurss skolu piedāvājumā ir Svešvaloda II. Svešvalodu II (angļu valodu) plāno piedāvāt 89 % no visām aptaujātajām skolām. Svešvalodai II (angļu valoda) ir vienmērīgs pārklājums, to piedāvās absolūti lielākais vairums skolu neatkarīgi no to lieluma.”

https://skola2030.lv/admin/filemanager/files/1/IZM_Skola2030%20vsk%20aptauja_02_2020%20KOPSAVILKUMS.pdf

Starptautiskie izglītības speciālisti jau vairākas desmitgades norāda, ka pedagogus gaida izaicinājumiem bagāts uzdevums – nākamās paaudzes jāsagatavo tādām profesijām, kādu, iespējams, vēl nemaz nav. Arī izglītības attīstības pamatnostādņu 2021.–2027. gadam virsmērķis ir “nodrošināt kvalitatīvas izglītības iespējas visiem Latvijas iedzīvotājiem, lai veicinātu viņu potenciāla attīstību un īstenošanu mūža garumā un lai veidotu viņu spēju mainīties un atbildīgi vadīt pastāvīgās pārmaiņas sabiedrībā un tautsaimniecībā.” (Izglītības attīstības pamatnostādnes 2021.–2027. gadam „Nākotnes prasmes nākotnes sabiedrībai” IZM 2021).

Tieši tāpēc mēs, svešvalodu skolotāji no visas Latvijas, uzskatām, ka skolēniem būtu jābūt iespējami universāli un vispusīgi izglītotiem – tādiem, kuri spēj turpināt mācīties, ātri pielāgoties un izmantot savas prasmes mūžizglītības kontekstā, kas nozīmē, ka svešvalodu zināšanām ir jābūt aptverošām, daudzpusīgām un plašām.

Iepazīstoties ar Svešvaloda II padziļinātā kursa programmas paraugu vispārējā vidējā izglītībā, esam secinājuši, ka tam ir skaidri izteikta ievirze un fokuss, kas tiecas attīstīt noteiktas kompetences un prasmes, citas savukārt aizmirstot vai atstājot novārtā. Uzskatām, ka svešvaloda augstā līmenī būtu jāprot ne tikai filoloģiski orientētiem cilvēkiem, bet arī, piemēram, mediķiem, juristiem, ekonomistiem, principā ikvienam, kurš vēlas pilnvērtīgi darboties mūsdienu arvien mainīgajā vidē. To apliecina arī jauniešu paustais viedoklis vidusskolēnu aptaujās.

Cienām savu kolēģu, programmas autoru, LU docētāju Vitas Kalnbērziņas un Dinas Šavlovskas profesionalitāti, bet kolēģes nestrādā skolā, līdz ar to, iespējams, kolēģēm trūkst plašākas izpratnes par skolēnu zināšanu un prasmju līmeni, skolēnu un skolotāju apzinātajām, reālajām vajadzībām angļu valodas apguvei skolā. Pēc Vitas Kalnbērziņas teiktā, kurss ir veidots, ņemot vērā Īrijas un Maltas skolu piemēru, aizmirstot, ka Maltā angļu valoda ir nevis svešvaloda, bet valsts valoda, kā rezultātā Vitas Kalnbērziņas un Dinas Šavlovskas veidotā Svešvaloda II padziļinātā kursa programmas paraugs vairāk līdzinās universitātes tekstu analīzes un literatūras kursam, nevis svešvalodu apguves kursam.

Uzskatām, ka šī programma lieliski noderētu fakultatīvām stundām skolā, vadot angļu valodas literatūras pulciņu, nevis par pamatu Svešvaloda II padziļinātam kursam, kuru plāno apgūt 90 % Latvijas skolēnu, kas savu karjeru turpinās visdažādākajās tautsaimniecības nozarēs.

Mūsu priekšlikumi, jautājumi un skaidrojumi:

1. Priekšlikums/Jautājums/Skaidrojums:

Šobrīd jaunais padziļinātais kurss no labi domātas iniciatīvas ir pārtapis par apgrūtināšu slogu, jo nav izstrādāti un aprobēti pārdomāti mācību materiāli, ne pārbaudes darbi, ne metodiskie ieteikumi, kas nozīmē, ka skolotājiem 210 stundas ir jāsaņem pilnīgi no jauna. Augstskolas, kas sagatavo jaunus pedagogus, šādas studijas nav piedāvājušas un to nav iespējams izdarīt, apgūstot 72 stundu kursus.

Pastāv arī finansiāli ierobežojumi – skolas iepērk mācību grāmatas nākamam mācību gadam 0,5–1 gadu pirms mācību gada sākuma, daiļliteratūras grāmatas nav uzskatāmas par mācību grāmatām, jo nepiedāvā skolotājam ne uzdevumu krājumus, ne metodiskos materiālus. Ārzemju izdevniecību Oxford University Press, Pearson, Express Publishing, National Geographic piedāvātie mācību materiāli jau sen ir balstīti uz 21. gadsimta, arī caurviju prasmju integrēšanu mācību saturā.

Mūsu priekšlikums svešvalodu padziļinātai apguvei, par pamatu izmantot pārbaudītus, augstā līmenī izstrādātus un plašas kompetences attīstošus metodiskos līdzekļus – ārzemju izdevniecību (Oxford University Press, Pearson, Express Publishing, National Geographic) “Advanced” līmeņa mācību grāmatas, kur, lai izstrādātu viena līmeņa materiālus, augstas klases dzimtās valodas ekspertu grupa strādā pie materiālu un pārdomātu metodisko ieteikumu izveides 4 gadu garumā.

Starptautiski izstrādātie un atzītie mācību līdzekļi ir VISC apstiprināti kā ieteicamā mācību literatūra, kas nodrošina standartā noteikto sasniegamo rezultātu sasniegšanu, veicina skolēnu vispusīgu attīstību un dod iespēju pilnveidot visas standartā noteiktās caurviju prasmes. Šie mācību materiāli piedāvā jauniešiem plašas, daudzveidīgas zināšanas globālā kontekstā, attīsta mūsdienīgas prasmes un kompetences, dod iespēju strādāt ar daudzveidīgiem, sistemātiski un pārdomāti izveidotiem vingrinājumiem dažādu valodas prasmju pilnveidošanā, veicina jauniešu konkurētspēju starptautiskā līmenī, ko diez vai iespējams panākt, tikai analizējot un pētot atsevišķus daiļdarbus.

2. Priekšlikums/Jautājums/Skaidrojums:

Atbalstām padziļinātā kursa “Svešvaloda II” programmas parauga vidusskolai darba grupas un autoru ideju par literatūras integrāciju svešvalodu apguvē, taču tā nevar kalpot par pamatu visu valodas prasmju attīstīšanai. Literatūra un filmas ir tikai daļa no valodas apguves iespējām. Skolotāja uzdevums ir arī raisīt interesi un mācīt izteikt viedokli par globāla rakstura tēmām pasaulē un savā valstī, sekojot līdzi, piemēram, autentiskām, BBC un CNN ziņām, un attīstīt prasmi analizēt teikto un veikt secinājumus.

Mūsu priekšlikums padziļinātajā līmenī Svešvalodas II stundu plānojumam - 4 stundas nedēļā strādājot ar “Advanced” līmeņa mācību grāmatām un 2 stundas nedēļā izmantojot literāros darbus. Šāds plānojums sekmētu mācību satura un valodas integrētu apguvi, attīstot visas valodu prasmes, savukārt literāros darbus varētu izmantot, lai sniegtu skolēniem iespēju papildināt sadzīvē un profesionālajā dzīvē izmantojamās

valodu zināšanas ar zināšanām par literāro valodu un literatūru kopumā, kā arī par literāro darbu sociāli politisko kontekstu.

3. Priekšlikums/Jautājums/Skaidrojums:

Lūdzam skaidrot plānotā C1 eksāmena izstrādes principus, plānoto eksāmena saturu un ar to saistītos jautājumus, jo 25.02.2021. gada vebinārā par “Svešvaloda II. Padziļinātā kursa programmas paraugu vidusskolā” (1:27 min.) Rita Kursīte skaidroja, ka “C1 eksāmens atšķirsies, jo nepārbaudīs valodu prasmes katru atsevišķi, jo ir plānota lielāka integrācija, bet nav zināms vēl, vai VISC pielīdzinās mūsu (“Skola2030”) eksāmenu, kuram “konstrukts” būs atšķirīgs no starptautiski atzītiem eksāmeņiem, jo jaunais standarts neparedz tādas prasības, kādas ir līdz šim starptautiski atzītajiem eksāmeņiem, kas pamatā balstās uz valodas prasmju pārbaudi.”

Ja tā, tad skolēni vairs nevarēs kā līdz šim aizstāt valsts centralizēto eksāmenu svešvalodā ar starptautisku eksāmenu, piemēram IELTS, TOEFL vai Kembridžas Universitātes eksāmeņiem. **Jautājums:** **Kāpēc tad skolēns kārto angļu valodas eksāmenu padziļinātā līmenī, ja tas nepārbauda viņa valodas prasmes? Lai apliecinātu, cik labi orientējas literatūrā? Vai tas ir loģisks mērķis?** Cik racionāli pamatots ir augstākā līmeņa eksāmens, kas pārbauda šauri orientētas valodas lietojuma zināšanas un prasmes?

C1 ir starptautiski atzīts valodas līmenis, un to nedrīkst radoši interpretēt un piedāvāt neatbilstošas paraugprogrammas, kas nepārbauda visas valodas prasmes attiecīgajā līmenī. **Lūdzam apliecināt, ka plānotais eksāmens netiks vērsts uz esošo paraugprogrammu un ņems vērā Izglītības likuma 34.panta 1.punktā noteiktās pedagoga tiesības izstrādāt mācību priekšmetu vai kursu programmu, kas ir piemērotāka skolu izvēlētajiem un piedāvātajiem kursu komplektiem.**

Mūsu ieteikums pēc padziļinātā kursa "Svešvaloda II" apguves dot skolēniem iespēju kārto eksāmenu C1 līmenī, pārbaudot visas valodu prasmes, lai skolēni varētu būt konkurētspējīgi tālākizglītībā un darba tirgū un eksāmens varētu būt pielīdzināms starptautiskajiem eksāmeņiem.

4. Priekšlikums/Jautājums/Skaidrojums:

Jāņem vērā, ka, uzsākot mācības vidusskolā, izglītojamie izvēlas konkrētu mācību virzienu, piem., medicīna, IKT nozare, uzņēmējdarbība un finanses, sociālās zinātnes, vadība un valodas u.c. Katrā mācību virzienā tiek piedāvāti padziļināto kursu komplekti. Padziļinātā kursa “Svešvaloda II” piedāvātā paraugprogramma ir viennozīmīgs ieguvums tādām mācību virzienam kā ‘Sociālās zinātnes, vadība un valodas’.

Jautājums: **Vai un kā šādā redakcijā esošais padziļinātais kurss “Svešvaloda II” radīs interesi starp izglītojamajiem ar akadēmiskajām interesēm STEM jomas priekšmetos, neierobežojot viņu tiesības apgūt svešvalodu C1 līmenī?**

5. Priekšlikums/Jautājums/Skaidrojums:

Jāatzīmē, ka, iepazīstoties ar MK noteikumu nr.416 “Noteikumi par valsts vispārējās vidējās izglītības standartu un vispārējās vidējās izglītības programmu paraugiem”

2.pielikumā izklāstītajiem plānotajiem skolēnam sasniedzamajiem rezultātiem valodu jomā, īpaši svešvalodā, uzmanību saistīja tādu terminu biežums kā “starptautiskā **akadēmiskā** vidē” (VS.A.1.2.4.), “zinātniskajā un populārzinātniskajā stilā” (VS.A.2.2.4.), “noformē tekstu atbilstoši **akadēmiskā** stila prasībām” (VS.A.2.3.1.), “publisko paša radītus savām **akadēmiskajām** interesēm atbilstošus tekstus” (VS.A.2.3.4).

Jautājums: Vai un kā dotā kursa ietvaros ir paredzēts apgūt akadēmisko svešvalodu, proti, angļu valodu?

6. Priekšlikums/Jautājums/Skaidrojums:

Nav skaidra projektā paredzētā portfolio loma angļu valodas mācīšanā un tā vērtēšanu.

Jautājums: Vai portfolio ir obligāts statuss, kas kalpo kā pašmērķis, bez kura angļu valodas mācīšana nav iespējama, vai arī tam ir rekomendējošs statuss un skolotājs var to izmantot vai neizmantot pēc saviem ieskatiem?

7. Priekšlikums/Jautājums/Skaidrojums:

Digitālā pratība ir viena no 21. gadsimta prasmēm. Integrēta mācību metodika, sadarbojoties dažādu priekšmetu, skolotājiem ir viens no veidiem, kā veicinām šādu prasmju attīstību. 25.02.2021. vebinārā izskanēja priekšlikums sadarboties ar informātikas / datorikas skolotājiem prezentācijas izveidē. Netika pieminēta ķīmija, fizika, matemātika (kas bieži ir izvēlēti kā padziļinātie kursi). Pieļaujam, ka šādi komentāri parāda, ka programmas sastādītāji, iespējams, neizprot to, kas notiek skolās. Lielākā daļa skolu ir veidojušas mācību plānus tā, lai 12. klasē skolēniem samazinātu mācību slodzi, tādēļ vairāku mācību priekšmetu kursi, tai skaitā datorika, tiek īstenoti tikai 10. un 11. klasē. Skolas bieži vien ir pāraugušas piedāvātā formāta prezentāciju veidošanu, ir daudz interaktīvāki un jauniešiem saistošāki prezentēšanas veidi. Pēc visa jaunā, ko skolēni 10. klasē apguvuši datorikā, tiek atsviesti atpakaļ pie stenda referātiem (kas gan konferencēs ir tikai viens no piedāvātajiem prezentēšanas veidiem). Esam neizpratnē, kāpēc “Skola 2030” izstrādātajā programmas paraugā tieši stenda referāts ir izvēlēts kā prezentācijas forma, jo skolās tiek izmantoti arī citi digitālie rīki – video veidošana, podkāsti, infogrammas u.c., kas jauniešiem ir daudz saistošāki.

Viena no Eiropas Savienības prioritātēm ir **uzņēmējdarbība**. **Jautājums:** Kādēļ šajā kursā izpaliek lietišķais aspekts? Kad skolēni apgūs lietišķo komunikāciju, saziņu? Vai to tiešām nav lietderīgi darīt jau skolā? Skolēniem vajadzētu prast uzrakstīt lietišķu e-pastu, prezentēt produktu, savu biznesa ideju (“elevator pitch”, piemēram, ir prasme, kura nepieciešama dalībnieku atlases intervijās ASV vēstniecības FLEX programmā). Programmā trūkst arī **pilsoniskais aspekts** – atbildība un iniciatīva, ko varētu realizēt, piemēram, veidojot kampaņu par skolas uzlabošanu vai dabas aizsardzību, dzīvi pandēmijas apstākļos, “Black Lives Matter” protestiem ASV un Lielbritānijā, ASV prezidenta vēlēšanām, populismu, vakcināciju. Arī šīs tēmas ir saistītas ar kultūrvēsturisko aspektu.

Medijpratība ir viena no 21. gadsimta prasmēm. Šajā kursā tā netiek atspoguļota, jo uzsvars tiek likts uz filmām (pat 1946.g. filmām), bet prasme kritiski izvērtēt un lietot medijus, analizējot mūsdienu, reālus notikumus un izaicinājumus netiek minēta.

8. Priekšlikums/Jautājums/Skaidrojums:

Kursa grāmatu izvēles kritēriji nosaka, ka darbam jābūt ekranizētam. Tas izslēdz iespēju, ka skolēni varētu lasīt, piemēram, STEM grāmatas. Mūsu inženierzinātņu (un ne tikai viņiem) skolēniem interesē un viņi lasa, piemēram, Stīvena Hokinga (Stephen Hawking) un Nīla Degrasa Taisona (Neil deGrasse Tyson) darbus, ko dažas skolas ir jau pasūtījušas (starp daudziem citiem), taču šajā kursā izmantot nebūs iespējams, jo tie nav ekranizēti un bieži arī nav tulkoti. Otra grāmatu un līdz ar to tematu grupa, kura neatbilst šīs programmas saturam, ir grāmatas par pašizaugsmi – kā labāk plānot laiku, kā pilnveidoties. Mūsu skolēnu (jo tie ir pusaudži, kuri meklē atbildes uz lielajiem jautājumiem) vidū tā ir ļoti populāra lasāmgrāmatu izvēle, kas vienmēr izraisa diskusijas. Labojot šī gada angļu valodas centralizētā eksāmena esejas par to, kā grāmatas var izmantīt cilvēka dzīvi, viena no skolēnu pieminētākajām bija Roberta Kijosaki (Robert Kiyosaki) un Šeronas Lehteras (Sharon Lechter) sarakstītā ‘Bagātais tētis, nabagais tētis’, kura palīdz veidot finanšu prātību. Diemžēl šie darbi nav ekranizēti, tātad neatbilstīgi. Iespējams, tāpēc ka pārāk mūsdienīgi.

Ieteicamās literatūras saraksts piedāvā (zinām un saprotam, ka tā ir tikai ieteicamā literatūra, bet...) darbus, no kuriem jaunākais ir sarakstīts 1974. gadā. Vecākais – starp 8. un 11. gadsimtu. Mēs nevaram atrast sev atbildi, **kāpēc mums šādi jāierobežo savi skolēni, uzspiežot viņiem tikai un vienīgi klasiskus tekstus.** Piedāvātās filmas ir atrodamas YouTube – tās nemaz bieži tur nedrīkst atrasties un skolotājiem nav tiesību tās rādīt klasē. Arī pievienotās saites bieži piedāvā ļoti nekvalitatīvus ierakstus (screener), piemēram, <https://www.youtube.com/watch?v=9bYVqhJ9R7Y>. **Jautājums: Vai oficiālā paraugprogrammā šādas izvēles ir iekļaujamas?**

Nav skaidrs arī, kāpēc izvēlēti konkrēti darbi, kāpēc, piemēram, nav Džeinas Ostinas (Jane Austen) “Emmas”, bet citi romāni ir. Pēc kādiem kritērijiem darbi iekļauti ieteicamo sarakstā?

Nav aktuālo mūsdienu darbu, kā, piemēram, Tonijas Morisones, jaunāko Nobela prēmijas laureātu, Bukera balvas ieguvēju. Starp citu, pirms dažiem gadiem Nobela prēmiju literatūrā ieguva dziesminieks Bobs Dilans (Bob Dylan). Viņa dziesmas nav klausāmas filmās, tāpēc šajā kursā neizmantojamas.

Viens no grāmatu izvēles kritērijiem ir tulkojums. Jaunākās grāmatas nav tulkotas. Mēs saprotam, ka filoloģijas docētājiem augstskolā šis šķita interesantākais uzdevums. Šaubāmies, ka to pašu varētu apgalvot par saviem skolēniem un kolēģiem. Nesaprotam, kurš no tulkojumiem ir atzīstams par pašu labāko / autoritatīvāko. Pēc šī kritērija, piemēram, Baraka Obamas (Barack Obama) pagājušajā gadā publicēto biogrāfiju, kas apskata politiskās norises pasaulē, izmantot nedrīkstētu.

Vispārējās vidējās izglītības satura īstenošanas mērķis ir **“lietpratīgs skolēns, kurš apzinās savas personiskās spējas un intereses mērķtiecīgai personiskās un profesionālās nākotnes veidošanai...”** (2019. gada 3. septembra MK noteikumi nr. 416, Noteikumi par valsts vispārējās vidējās izglītības standartu un vispārējās vidējās izglītības programmu paraugiem).

Jautājums: Kāpēc valodu mijdarbību nevarētu piedāvāt skolēniem pētīt, piemēram, strādājot ar savas izvēlētas specializācijas termiņiem dažādās valodās un lasot literatūru atbilstoši skolēnu interesēm un mērķtiecīgai personiskās un profesionālās nākotnes veidošanai? Tas būtu jēgpilnāk gan starppriekšmetu saiknei, gan atbilstīgi skolēna specializācijai un interesēm. Īpaši arī tādēļ, ka tas ļauti skolēniem izstrādāt paredzēto projektu darbu, izmantojot speciālo literatūru angļu valodā un tādējādi nostiprinātu un pilnveidotu viņu zināšanas izvēlētas karjeras virzienā.

9. Priekšlikums/Jautājums/Skaidrojums:

Izglītības likuma 32.panta 2.punkts nosaka, ka “valsts izglītības standarta ievērošana ir obligāta katrai juridiskajai un fiziskajai personai, kas izstrādā un īsteno attiecīgo izglītības programmu”. Savukārt MK noteikumu nr.416 “Noteikumi par valsts vispārējās vidējās izglītības standartu un vispārējās vidējās izglītības programmu paraugiem” 2.pielikumā ir atrunāti plānotie skolēnam sasniedzamie rezultāti valodu jomā, arī svešvalodā, trīs apguves līmeņiem, t.i., vispārīgais, optimālais un augstākais apguves līmenis, kas atklāj gala rezultātu, kas ir sasniedzams skolēnam, apgūstot mācību priekšmeta atbilstošos kursus.

Jautājums: Kā, īstenojot un apgūstot dotā padziļinātā kursa “Svešvaloda II” paraugprogrammu, ir sasniedzami tādi SR kā:

SR	Komentārs
VS.A.1.2.4. Meklē iespējas savai izaugsmei starptautiskā akadēmiskā vidē, izstrādā karjeras plānu un sagatavo tam nepieciešamo dokumentāciju svešvalodā.	Lai sasniegtu šo SR, ir nepieciešamas lietišķās svešvalodas, proti, angļu valodas zināšanas , īpaši, ja runa ir par starptautisko akadēmisko vidi, karjeru un nepieciešamās dokumentācijas sagatavi. Vai temata nr.7 <i>Pētījuma rezultātu komunikācija (pētījuma par individuāli izvēlēto literāro darbu un tā ekranizāciju prezentācija skolēnu konferencē)</i> ietvaros ir paredzams apgūt šīs zināšanas un prasmes?
VS.A. 1.3.1. Patstāvīgi <u>lieto svešvalodas starpdisciplināriem mācību mērķiem</u> , izmanto daudzveidīgus resursus (piemēram, tiešsaistes atvērto kursus MOOC).	Saskaņā ar padziļinātā kursa “Svešvaloda II” paraugprogrammu dotais SR ir sasniedzams temata nr.1 <i>Kursa prasībām atbilstoša teksta izvēle (piemēram, literārs darbs ar vismaz vienu ekranizējumu un tulkojumu) un savas izvēles reklāma</i> un nr.7 <i>Pētījuma rezultātu komunikācija (pētījuma par individuāli izvēlēto literāro darbu un tā ekranizāciju prezentācija skolēnu konferencē)</i> ietvaros. Kā daiļliteratūras teksta izvēle vai pētījuma par individuāli izvēlēto literāro darbu un tā ekranizāciju prezentācija ir attiecināma uz starpdisciplināritāti, proti, starpnozari? Būtu loģiski domāt, ka attiecīgais SR ir sasniegts, ja izglītojamā svešvalodas zināšanas ir pietiekamas, lai apgūtu cita mācību priekšmeta, piem., bioloģija, fizika, ķīmija u.c., saturu svešvalodā vai izmantotu svešvalodas zināšanas, īstenojot pētniecisko darbu nozarē, kas nav valoda jomas mācību priekšmets. Šim nolūkam kā piemērotāki tomēr būtu zinātniskie un/vai populārzinātniskie teksti attiecīgajās jomās atbilstoši izglītojamo interesēm un/vai izvēlētajiem “groziem”.
VS.A.2.1.1. Pamana un analizē <u>sociolingvistiskos</u> elementus (t. sk.	Jāvērš uzmanība uz to, ka dotais SR padziļinātā kursa “Svešvaloda II” paraugprogrammas ietvaros var tikt sasniegts tikai daļēji, ja ar “dažādiem tekstiem” tiek

<p>humoru, ironiju un sarkasmu) svešvalodā dažādos tekstos, filmās, videomateriālos un salīdzina tos ar dzimto valodu.</p>	<p>saprasts “dažādi daiļliteratūras teksti”. Jā, ir iespējams analizēt sociolingvistiskos elementus dažādos literāros tekstos, tomēr kā tas pilnā apjomā var veidot priekšstatu par reālas, faktiskās valodas sociālo raksturu, tās funkcijām sabiedrībā un sociālo parādību ietekmi valodā, kas ir tiešs sociolingvistikas kā valodniecības nozares pētīšanas objekts.</p>
<p>VS.A.2.2.2. Kritiski izvēlas un prasmīgi izmanto <u>dažādus tekstu veidus svešvalodā</u>. Analizē sakarības pētāmo tekstu uzbūvē un dažādu informācijas attēlošanas veidu priekšrocības.</p>	<p>Dotie SR ir sasniedzami tematu nr. 2, 4 un 7 ietvaros. Tādējādi saskaramies ar ierobežotu tekstu dažādību, proti, literārā darba teksts, kas izvēlēts lasīšanai; teksts, ko veido izglītojamais, rakstot lasītāja dienasgrāmatu; runātais teksts un neverbālā komunikācija, ar ko izglītojamais saskaras, analizējot literārā darba ekranizējumu un rakstot kino recenziju; teksts, ko veido pētījuma rezultātu komunikācijai.</p>
<p>VS.A.2.2.3. Analizē un kritiski izvērtē <u>dažādu tekstu</u> (t. sk. runāto) informācijas kvalitāti un avotu ticamību, lai atbildīgi izmantotu to savu tekstu veidošanā svešvalodā.</p>	<p>Šeit arī noteikti jārunā par medijpratību, kas ir zināšanas un prasmju kopums, kas nepieciešams darbam ar dažādiem informācijas avotiem. Kā tas ir īstenojams dotās paraugprogrammas ietvaros? Kur tieši parādās tekstu dažādība/daudzveidība?</p>
<p>VS.A.2.3.4. Publisko paša radītus <u>savām akadēmiskajām interesēm atbilstošus</u> tekstus. Lieto piemērotus valodas izteiksmes līdzekļus, lai atbildētu uz jautājumiem. Uzdod jautājumus citiem prezentētājiem.</p>	<p>Jāņem vērā, ka vidusskolas posmā skolēniem tiek dota iespēja izvēlēties ne tikai vienu no piedāvātajiem mācību virzieniem, piem., medicīna, IKT nozare, uzņēmējdarbība un finanses, sociālās zinātnes, vadība un valodas u.c., bet arī kādu no piedāvātajiem padziļināto kursu komplektiem attiecīgajā mācību virzienā atbilstoši savām interesēm un nākotnes ambīcijām. Tas nozīmē, ka padziļinātais kurss “Svešvaloda II” ir tikai viens no trim izvēlētajiem padziļinātajiem kursiem. Lai cik sāpīgi to nebūtu atzīt, bet svešvalodas padziļinātais kurss neapzināti tiek izvēlēts ar domu uzlabot svešvalodas zināšanu līmeni, sasniedzot C1 līmeni, kā arī iespēju izmantot svešvalodas zināšanas citu mācību priekšmetu apgūvē un tālākajās studijās, nevis ar mērķi padziļināti pētīt anglofono literatūru.</p> <p>Ir jāapzinās, ka nevis izvēlētie padziļinātie kursi, bet gan izvēlētais mācību virziens nosaka izglītojamo “akadēmiskās intereses”.</p> <p>Turklāt, ja izglītojamais kā pētāmo tēmu izvēlas, piem., “Bioenerģijas izpausme R.Bredberija romānā “Fahrenheit 451”, cik lielā mērā tas būs starpdisciplinārs un sasaistāms ar izglītojamā tiešajām akadēmiskajām interesēm, nevis pētījums literatūrzinātnē.</p>

VISC apstiprinātās ieteicamās mācību grāmatas dod iespēju īstenot arī šos sasniedzamos rezultātus, palīdzot skolēnam veiksmīgi apgūt valodu augstākajā līmenī, taču tās nav balstītas tikai uz daiļliteratūras darbu un filmu analīzi. Šāda tipa uzdevumi ir veiksmīgi integrēti valodas apguves kursā C1 līmenī un tādējādi veicina skolēnu vispusīgu attīstību nevis virza to tikai vienā šauri filoloģiskā gultnē.

10. Priekšlikums/Jautājums/Skaidrojums:

Valsts izglītības satura centra (VISC) apkopotā statistika par angļu valodas centralizēto eksāmenu rezultātiem pēc 12. klases:

Skolēnu skaits %	Bez līmeņa	B1	B2	C1
2017. gads	22	40	37	1
2018. gads	19	38	41	2
2019. gads	17	39	43	1
2020. gads	11	30	54	5

(Centralizētā eksāmena rezultāti angļu valodā 2019./2020.m.g. un ieteikumi, Dita Lapiņa, Jānis Zeimanis Tatjana Kunda, Rīga 2020 <https://www.youtube.com/watch?v=yMQA42VuF4M>)

Šie dati skaidri parāda, ka, strādājot pēc šāda modeļa, kad apguves līmeņa apliecinājumu B2 līmenī skolēni iegūst pēc 11. klases un C1 līmenī pēc 12. klases, ņemot vērā jaunajā projektā samazināto stundu skaitu svešvalodām, var prognozēt, ka 2021./2022.m.g. un 2022./2023.m.g. šī situācija neuzlabosies un **apmēram 50% Latvijas skolēnu paliks bez svešvalodu apguves līmeņa apliecinājumiem.**

Apkopojot angļu valodas skolotāju minēto, mēs ieteiktu:

- 1) Angļu valodas eksāmenu optimālā līmenī kārtot pēc 11. klases B2 līmenī (kā tas ir paredzēts).
- 2) Būtu jādod iespēja skolēniem iegūt apliecinājumu par savu angļu valodas līmeni arī tad, ja viņi nerasniedz B2 līmeni, piemēram, B1 līmenī. Varbūt, ka to ir iespējams darīt pēc 9. klases, kārtojot eksāmenu B1 līmenī.
- 3) C1 līmeni varētu apgūt tikai tie skolēni, kuri ir ieguvuši B2 sertifikātu.
- 4) Skolēni var kārtot eksāmenu C1 līmenī pēc padziļinātā kursa apguves, Eksāmenu C1 līmenī nevar kārtot, ja skolēns nav apguvis svešvalodu atbilstoši padziļinātā kursa prasībām. (25. februāra vebinārā bija teikts, ka to var kārtot, arī neapgūstot kursu, bet uzrādot portfolio).
- 5) C1 eksāmens **pārbauda visas valodu prasmes**, kā tas ir starptautiski atzītos eksāmenos, nevis skolēnu orientēšanos literatūrā un literatūras analizē.
- 6) Portfolio būtu nevis obligāts, bet rekomendējošs statuss, ko skolotājs var izmantot pēc saviem ieskatiem.
- 7) Padziļināto mācību kursu var veidot pedagogs vai pedagogi, rakstot individuālu mācību programmu. Tajā pievērš uzmanību akadēmiskai angļu valodas apguvei, lai skolēns ir gatavs tālākizglītbai un darbam sevis interesējošā profesijā. Kursā iekļauj literāro darbu lasīšanu un analīzi.
- 8) Lūgums savlaicīgi informēt skolotājus un skolēnus par gala pārbaudījumu struktūru un vērtēšanas kritērijiem. Pašlaik joprojām nav iespējams plānot mācības, jo nav skaidras informācijas. Izvēloties kursa programmu komplektu 10. klasē, skolēns ir tiesīgs zināt tā struktūru un gala vērtēšanas prasības.

Lūdzam sniegt rakstisku atbildi un aicinām uz kopīgu projekta “Skola2030, VISC, IZM un Saeimas Izglītības komisijas pārstāvju tikšanos jautājumu risināšanai. Lūgums rast iespēju tikšanos ierakstīt/dokumentēt, lai varētu informēt tos pedagogus, kuri ir parakstījuši šo vēstuli.

Esam gatavi pārdomātām, pamatotām un jēgpilnām pārmaiņām izglītības sistēmā un ļoti ceram uz konstruktīvu un koleģiālu sadarbību.

Latvijas angļu valodas skolotāju vārdā,

Inga Linde

Latvijas Angļu valodas skolotāju asociācijas prezidente

inga.linde@inbox.lv

Tālr.: +371 26801503